

хали, идваше и куция или сакатия *даскалъ*,¹⁾ та прочитваше „*Отче нашъ*“ или „*Вѣрую*“ на български. Това бѣше извънредно събитие, нѣщо необикновено и странно за навикналитѣ да слушатъ само грѣцки богослужението; таквози впечатление поне правѣше на дѣтинския ми умъ. Рѣдкостъ бѣше да чуешъ въ църква дори и отъ богомолцитѣ нѣкой да изговаря: „*Господи помилуй*.“ Всички се кръстѣхъ и изговаряхъ: „*Кирие елейсонъ*“ или други отъ чуванѣе изучени молитвенни думи и изрѣчения, безъ да разбиратъ значението имъ.

Моего *килийно наустничарско* образование така трая до двѣ години и азъ знаяхъ да прочитамъ дори и на *псалтиря*; но не се удостоихъ да бѣдъ нито на него *аксиосанъ*. Азъ често искахъ отъ баща си да ме даде на грѣцкото *школьо*; менъ ми се ревнѣше да влѣзъ въ другарството и игритѣ на *гърчетата*, и най-послѣ сполучихъ желяемото. Единъ съсѣдъ на баща ми, хаджи Славчо съ голѣмия носъ,²⁾ дошълъ бѣше единъ день да се разговаря у дома съ баща ми, и азъ се навъртахъ около тѣхъ да слушамъ разговора имъ. Да слушамъ разговора на възрастни хора и за стари приказки ми съставляваше по-голѣмо удоволствие отъ всѣка дѣтинска игра и съ врѣме тая привичка се разви у мене още повече; при двама стари хора сѣдвахъ да слушамъ като приказватъ, отъ колкото да тичамъ съ другитѣ момчета и най-вече, когато тѣхната приказка ставаше за минжли работи, за яничари, даалии, кърджалии и пр.³⁾

— Абе, комшу! заговори съсѣдътъ на баща ми, защо не дадешъ момчето си на грѣцкото *школьо*; български то научва

¹⁾ Тѣй се наричаше тоя даскалъ, вмѣсто всѣко друго име, защото бѣше безъ позѣ; човѣкъ го возѣше на колца съ двѣ коцела, снимаше и го качваше на гърба си. Когато още нѣмаше никакво българско училище въ Търново, *сакатия даскалъ* учеше възрастни дѣца и хора прочитъ на наустница, или други църковни книги; а писмо и *ракамъ* — на дѣсчени плочи, овити въ зайчева кожа. Въ I-та часть на „*Княжество България*“ отъ Г. Димитрова (год. 1895), се казва, че тоя даскалъ *Димитръ куция*, родомъ отъ Дрѣново, билъ първий български даскалъ въ Търново, поставенъ отъ игумена на Прѣображенския мѣнастиръ. Отець *Зотикъ*, въ 1831 год. За самия отецъ *Зотикъ*, или отецъ *Зосима*, както го наричахъ, ще говоржъ по-нататкъ въ споменитѣ си.

²⁾ По естествена нѣкоя причина, върхътъ на носа му образуваше една топка отъ мѣсо съ грапава повърхностъ, като голѣмъ орѣхъ, и туй бѣше създавало *фирмата* му между дѣцата: *Х. Славчо съ голѣмия носъ*.

³⁾ Благодарение на тая ми привичка, слушалъ съмъ много пжти расказитѣ на баща ми за *Велчовата завѣра* (готвената и издадена революция отъ 1835 г. въ Търново), които бѣхъ *еднообразни*, безъ никакви вариации и като такива, можтъ да иматъ пълна достовѣрностъ. Баща ми е билъ посветенъ въ съзакланието. Даромъ се приписва прѣдательството на тогавашнийтъ митрополитъ Илариона. Расказитѣ на баща ми ще изложжъ въ споменитѣ си на друго мѣсто.